

Bohumila Trnková

Stoletý kousek ze svatební výbavy

Chodívávala tou ulicí každý všední den. Cestou z práce se zastavovala před výlohou starožitnictví, aby si mohla prohlížet každou věcíčku do posledního detailu. Málodky vešla dovnitř, stejně by nic nekoupila. Ne pro peníze, ale protože věděla, že každý sen, který se uskuteční, přestává být snem. Ty staré předměty však zůstávaly už navždy obestřeny tajemstvím svého původu, a tak se ráda vracela domů. Tam visela v jídelně jako malá tapisérie starodávná vyšivaná dečka. Měla cenu nejen proto, že to byla rodinná památka, ale její majitelka také věděla, jak ta dnes málo obvyklá dekorace přišla na svět.

Nevelká stolní pokrývka je zhotovena z hrubého plátna, na kterém se nitě počítat nedají. Jen od ruky předkreslit vzor a pak trpělivě pokládat steh vedle stehu. Drobné nepřesnosti celkový dojem neruší a silnější bavlněná vyšivací příze dobře koresponduje s podkladem. Rozdíl v síle nití útku a osnovy eliminuje na dvou stranách větší počet okrajových zoubků. Výšivka si i po mnoha desítkách let dobře zachovala světlý odstín modré barvy, ale původní tmavě modrá už léty trochu zšedla. Použité přírodní indigo bylo v 19. století zcela běžné, známe ho např. z modrotisku. Ostatní barvy byly dražší. Původní vzhled je patrný na dolejší počítačové rekonstrukci detailu.

Výrobek z poměrně tuhého běleného plátna se starodávnou těžkou žehličkou dal upravit lépe, než dnes. Vyžehlením po rubu a na měkké podložce zůstala vyšivka výrazně plastická. Tehdejší ruční práce hodně vypovídaly o tom, v jak majetných poměrech vznikaly. Nejjemnější látky, široké krajky či husté a náročné vyšivky zůstávají typickými pro úrodný, tedy bohatý kraj. Tak není těžké aspoň přibližně odhadnout jejich původ. Autentický snímek ruční práce o velikosti 45 x 45 cm vás nenechá na pochybách, že bývala prostírána v chudém kraji. Takové byly hlavně hory a podhůří.

Anička Smolová (1891 - 1972) se narodila v obci Sněžné, která sice ještě spadá do rychnovského okresu, ale k Orlickým horám má mnohem blíže, než k Rychnovu nad Kněžnou. Byla druhá nejstarší z devíti dětí Josefa Smoly (*1862) a Františky, rozené Hejzlarové (*1863). Na založení vlastní rodiny si Anna musela počkat trochu déle, než bylo obvyklé. Měla známost, jenže sotva se její Jeník vrátil z vojny, byla vyhlášena mobilizace. Z ruského zajetí se pak vrátil domů až v roce 1919. Ale byl šťastný, protože Anička na něj věrně čekala více, než devět let. Svobodná byla i její o dva roky mladší sestra Marta. Neměly čas skládat ruce do klína, vždyť tu bylo ještě skoro půl tuctu mladších sourozenců a jejich maminka by na všechno jistě sama nestačila. Práce bylo pořád dost nejen doma, ale také při senoseči, na poličku, kolem dvou - tří kusů dobytka, kozy s kůzlaty i drůbeže.

Největší dřinou bylo praní prádla, které se máchalo po celý rok v potoce. V zimě si děvčata k máchání nosívala malou putýnku teplé vody k občasnému zahřátí rukou. Na podzim bylo zapotřebí opatřit dříví, z lesa natahat co nejvíc suchých větví na podpal a také zpracovat ovocnou sklizeň z malého sádku. Konečně byly zásoby i ve sklípku - zelné hlávky, krmná řepa, jablka a hlavně brambory.

S příchodem zimy bylo přece jen trochu volněji a tak si obě sestry kousek po kousku střádaly své svatební výbavy. Šily ložní prádlo, ubrusy a polštáře opatřily krajkovou vsadkou a bělostné ručníky zdobily svými monogramy. Háčkování a vyšívání doplňků jim bylo větším tvůrčím potěšením. Pozvolna tak přibýly i drobnější a ozdobnější výtvořky. Když přišel ten krásný den, kdy se Anička vdávala, zalovila Marta v přihrádce své truhly. Malý balíček v hedvábném papíře ještě převázala barevnou stužkou a přidala ho ke svatebním dárkům své sestře Anně. Ta pak mívala desítky roků ve svatebních dnech na stole tu nevelkou a prostou, ale půvabnou modrobílou pokrývku, dnes téměř stoletou. Řekněte sami - chtěli byste ji vidět někde ve výloze v té spouště anonymních věcí, oceněnou snad jen na pár desítek korun?